

חמש מאות שנות ניתוק, חרם וגירוש, בין עם ישראל לבין ספרד הסתיימו ביום שלישי השבוע. ב־31 במרץ 1492 חתם מלך ספרד, פרדיננד, על גזירת הגירוש וב־31 במרץ 1992 שלח מלך ספרד, חואן קרלוס (בתמונה) יד לשלום לנשיא מדינת ישראל... צילום: אי.אף.פי.

"דוד לוי הגזים בתגובותיו"

מאת שאול שיף

ראשי מפלגת העבודה מתנסחים בשבוע האחרון בזהירות ובאיפוק ורומה כאילו קיבלו תדריך מומחי תרמית לתת לדוד לוי לעשות את שלו, ולא להפריע לו בתגובות העלולות ללכד שוב את הליכוד, או להציע את דוד לוי כמי שפועל בשורות מפלגת העבודה.

אין ספק מפלגת העבודה נהגה בחוכמה. מעלליו של דוד לוי יגרמו נזק רב בלי כל ספק לליכוד בבחירות לכנסת. לא ברור לאיש בצמרת הליכוד כיצד ניתן לפצות את דוד לוי או את מתנהו בלי להכניס את הליכוד לתוהו ובוהו ממש ערב הבחירות לכנסת.

הבוקר, יום ד' שוחחתי עם אישיות מרכזית במתנהו של דוד לוי והנה הסטנוגרמה מדבריו:

"אין אצלנו אף אחד שאומר לו או מסוגל לומר אתה טועה, מאז שמיכה (רייסר) הלך אין לו מחלוף. הטסק הזה גדול על האיבן ריבלין... הוא גם לא שם עליו הרבה. ב־1986 רובי ריבלין היה במתנה ארנסט שמיר... איזה 32 אחוז מגיע לו? הוא קיבל את ה־32 אחוזים יחד עם הליברלים ויחד עם אברהצירה ועם עוד כל מיני... אלה היו "דילים" "ארהנק". זה דבר שלא היה ולא יהיה בליכוד. ממתי היו אצלנו סיעות? פתאום הוא מוכן להבטיח לאברהצירה את חלקו הייחסי בסיעה... זה אבל לא יהיה. אברהצירה אמר אתמול שהוא הולך לארגן רשימה עצמאית והוא משוכנע שהוא ישיג שני מנדטים לבד. הוא כבר לא עם דוד לוי. איזה 32 אחוז יש לו? ב־86 בוועידת חרות הגדולה כשהוא היה בשיא כוחו היה לו 36־37 אחוז. אין לו היום 32 אחוז...

אז מה אתם הולכים אחריו? אנחנו לא הולכים אחריו. אם הוא ירפרש ריבלין לא יילך אתו, אני לא אלך אתו, קליינר אתה חושב שיילך אתו? איפה! בשום אופן לא.

זה אבל נשמע שהתפטרות שלו סופית?

שמיר יבא אליו לבית־שאן ויפייס אותו וככה זה ייגמר. איפה סופי מה סופי, כבר היינו בהצבה הזאת... יותר ויותר פעילים במתנהו סבורים כי דוד לוי עבר את גבול הטעם הסוב ועתה הוא משחק לידי מפלגת העבודה. יותר ויותר גדל מספרם של המשוכנעים, כי דוד לוי הואג כדגע לעצמו ולא למתנהו. קשה לו לבלוע את נאומו הפגועה, שהוא הזה מהמקום השני ברשימת הליכוד לכנסת.

אין ספק שרוב לוי זוכה לחשיפה תקשורתית מעבר לכל פרופורציה וקשה להשתחרר מהתרושת, כי אין מדובר פה בשיקרי תמים בלבד.

ועדת הנוער במוקדי האלכוהול

יו"ר ועדת הנוער של עיריית ירושלים החבר במועצת העיר הנהלתה מסעם המפד"ל, שמואל שקיר ביקש להתרשם מפראה עיניים על מידת מעורבות הנוער בסמים ואלכוהול. וכך יצאה ועדת הנוער עם ראש אגף חברה ונוער של העיריה ר"ר אברהם לוי ועם דורון נהרי האחראי על חבורות רחוב באזור מרכז העיר למוקדי הבידור הזול. חברי הוועדה ניקלו במאבנים בבניינער בגילאי 14 כשביידיהם משקאות אלכוהוליים וממראה עיניהם לא נעלם מספרם "ההולך וגדל" של צעירים מעולי ברה"מ המשתלבים בחיי הלילה של הבירה. מה רבה הפתעתם למצוא ליד מכונות המזל גם חובשי כיפות, וחקירה קצרה העלתה, כי סולקו מהמוסד בו התחנכו.

מסתבר שהמתוכ"סים אינם מהווים תחליף לפאבים ומועדוני ה"רוק" והמזל, ובעיריית ירושלים שוקלים להקים מחדש את בתי הנוער הסטוריים. מרכז ועדת הבטחון של התק"ם, משה פלר סבור, כי לא נעשה די כדי להרביד את מכת הסמים בקרב הנוער. "מה עוד צריך להתרחש כדי לועזע את אמות הסיפים? בן משק מדרום האריץ מרצה תקופת מאסר בת שמונה חודשים בכלא צבאי, אחרי שהפיץ סמים קשים בבית הספר הקיבוצי שבו למד קודם לשרותו הצבאי.

ואיך חיילים־קיבוצניקים ממעבים את קניית הסם?

מסביר פלר: נתקלתי בבנים שמכרו נשק ותחמושת כדי לממן רכישת סמים.

איך נקבע מפתח החלוקה?

מוסדות תורה והצדות אידו"רים קיבלו בימים אלה מענקים יהודיים. הפעם מכספי "תורה ויהדות לעם" של "אגודת ישראל". אחד ממנהלי המוסדות שהחזיק את הרשימה ביד, ביקש ללמוד ממנה לפי איזה מפתח חולק הכסף. האם על־פי מספר שיעורי התורה שהמוסד או "החצר" נותנים לציבור הרחב? על־פי מספר התלמידים המשתתפים בשיעור? או על־פי מפתח הקיבה לסיעות ב"אגודת־ישראל"? חשבן, חשב ולא מצא. מאחר יותר ידע לספר לי כי מנהל אחד המוסדות אכן ביקש לברר במקור לפי איזה מפתח חילקו את המענקים, ואז קיבל תשובה ממנהל "תורה ויהדות לעם": "לפי מי שהולך בשבת עם ספודיק" (השטריימל הגבוהה).

מנהלי המוסדות אינם מקימים שערוריות משום שרובם מצפה בספי קשה והם שמחים על כל אגורה הנכנסת אליהם. אך מפלגע שמועצת גדולי התורה אינה נרגשת לסוגיה זו בלחץ ראשי הישיבות, ומנהלי המוסדות.

מאת שאול שיף

ראשי מפלגת העבודה מתנסחים בשבוע האחרון בזהירות ובאיפוק ורומה כאילו קיבלו תדריך מומחי תרמית לתת לדוד לוי לעשות את שלו, ולא להפריע לו בתגובות העלולות ללכד שוב את הליכוד, או להציע את דוד לוי כמי שפועל בשורות מפלגת העבודה.

אין ספק מפלגת העבודה נהגה בחוכמה. מעלליו של דוד לוי יגרמו נזק רב בלי כל ספק לליכוד בבחירות לכנסת. לא ברור לאיש בצמרת הליכוד כיצד ניתן לפצות את דוד לוי או את מתנהו בלי להכניס את הליכוד לתוהו ובוהו ממש ערב הבחירות לכנסת.

הבוקר, יום ד' שוחחתי עם אישיות מרכזית במתנהו של דוד לוי והנה הסטנוגרמה מדבריו:

"אין אצלנו אף אחד שאומר לו או מסוגל לומר אתה טועה, מאז שמיכה (רייסר) הלך אין לו מחלוף. הטסק הזה גדול על האיבן ריבלין... הוא גם לא שם עליו הרבה. ב־1986 רובי ריבלין היה במתנה ארנסט שמיר... איזה 32 אחוז מגיע לו? הוא קיבל את ה־32 אחוזים יחד עם הליברלים ויחד עם אברהצירה ועם עוד כל מיני... אלה היו "דילים" "ארהנק". זה דבר שלא היה ולא יהיה בליכוד. ממתי היו אצלנו סיעות? פתאום הוא מוכן להבטיח לאברהצירה את חלקו היחסי בסיעה... זה אבל לא יהיה. אברהצירה אמר אתמול שהוא הולך לארגן רשימה עצמאית והוא משוכנע שהוא ישיג שני מנדטים לבד. הוא כבר לא עם דוד לוי. איזה 32 אחוז יש לו? ב־86 בוועידת חרות הגדולה כשהוא היה בשיא כוחו היה לו 36־37 אחוז. אין לו היום 32 אחוז...

אז מה אתם הולכים אחריו? אנחנו לא הולכים אחריו. אם הוא ירפרש ריבלין לא יילך אתו, אני לא אלך אתו, קליינר אתה חושב שיילך אתו? איפה! בשום אופן לא.

זה אבל נשמע שהתפטרות שלו סופית?

שמיר יבא אליו לבית־שאן ויפייס אותו וככה זה ייגמר. איפה סופי מה סופי, כבר היינו בהצבה הזאת... יותר ויותר פעילים במתנהו סבורים כי דוד לוי עבר את גבול הטעם הסוב ועתה הוא משחק לידי מפלגת העבודה. יותר ויותר גדל מספרם של המשוכנעים, כי דוד לוי הואג כדגע לעצמו ולא למתנהו. קשה לו לבלוע את נאומו הפגועה, שהוא הזה מהמקום השני ברשימת הליכוד לכנסת.

אין ספק שרוב לוי זוכה לחשיפה תקשורתית מעבר לכל פרופורציה וקשה להשתחרר מהתרושת, כי אין מדובר פה בשיקרי תמים בלבד.

ועדת הנוער במוקדי האלכוהול

יו"ר ועדת הנוער של עיריית ירושלים החבר במועצת העיר הנהלתה מסעם המפד"ל, שמואל שקיר

"היונים" מסתתרים מאחורי רבין

"היונים" אינם מעוניינים בהבלטת נצחונם בבחירות המקדימות במפלגת העבודה. הם מבקשים לרכז את כל תשומת הלב ביצחק רבין מתוך הבנתם, כי הבלטתם תשרת את הליכוד. כל זה יפה עד ליום שלפני". ב"יום שאחרי", אם אכן יצחק רבין יזכה בנצחון, הם יוליכו אותו בעל־כורחו למהלכים מדיניים הנראים להם נכונים. עתה יחבור אליהם גם שמעון פרס שייקשה מאד על יצחק רבין להתעלם מנכחותו. "היונים" במפלגת העבודה אינם מסתירים את כוונותיהם בשיחות תדרוך לא לפרסום. ב"מתנה רבין" קיבלו במומת־דיה את יונוק לצמרת של ח"כ "אברהם בורג, שהיה הדובר הדומיננטי נגד יצחק רבין במסע הבחירות של שמעון פרס בהתמודדות על ההנהגה. יצחק רבין יצטרך להתרגל לח"כ בורג. ציבור ומצביעי מפלגת העבודה אוהבים את השובב הזה. גם אני.

על "זיופי בלוך" ועל סלמן רושדי של "חצר" בעלז

בטאון חסידות בעלז, "המתנה הקדרי", עוסק כבר קרוב לעשר שנים בטיפול שורש של האידאולוגיה הסאסמרית בכל הקשור לסוגיית ארץ־ישראל, אשר מצאה את ביטויה, בעיקר, בספרו הידוע של האדמו"ר מסאסמר הקודם "יואל משה".

התפיסה הסאסמרית מתבססת במיוחד על הגמרא במסכת כתובות דף קי"א עמוד א': גימל שבועות שהשביע הקב"ה: שלא יעלו ישראל בחומה, ואחת שהשביע הקב"א את ישראל שלא ימרדו באומות העולם, ואחת שהשביע הקב"ה את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהם בישראל יותר מדי...

בהיות האדמו"ר מסאסמר הקודם תלמיד חכם בעל שיעור קומה, טענו חסידיו, "הרי בעניין ארץ־ישראל עמדתו אינה עניין של אידיאולוגיה אלא של הלכה מפורשת", וכאן נסתמו הפיות, מאחר שהכל הסכימו עם העובדה, שהאדמו"ר היה יודע עצום בכל מכמני התורה.

בא בטאון בעלז ובאמצעות אחד הנושא את השם הרב אברהם ויים (ובראי שתוכרו את השם הזה) העמיד סימני שאלה רבים, אם להשתמש בלשון המעטה, לקביעות הנחרצות בענין ארץ־ישראל כפי שמצאו את ביטויין בספר "יואל משה". אם לא הייתי חושש שירימו אותי באתרוגים, הייתי מציע ל"מורשת" לבקש רשות מהרב אברהם ויים לאסוף את כל כתביו ולהפיצם באלפי עותקים ברחוב החרדי, משום שאין חולק על כך שעשה עבודתו נאמנה.

וכמו בכל "חצר" חסידית, גם ב"חצר" סאסמר ישנם חסידים שעולים על רבם ואדמו"רם, בכל הנוגע לארץ־ישראל בדורנו, והללו מנהלים מערכת "ספרותית" עניפה בנושא זה בזכות עצמם, וכתביהם זוכים להבלטה בבמאוני "נטורי קרתא" או כתבים תורניים אחרים.

מכתבי הרב אברהם ויים עולה, כי הללו גם הללו נפלו קורבן לזיופן קר־רוח שעשה שימוש נכבד בשמם של גדולי ישראל, כדי להוכיח ולאושש את תורתו של האדמו"ר מסאסמר זצ"ל.

סיפור המעשה התחיל כשביירחון התורני "הפוסק" (חוברת ק"מ, בסלו תש"ב) הופיע מאמר פרי עטו של הסופר משה חיים אפרים בלוך. בלוך זה התגורר ברינה לפני השואה ועבר לפניה או אחריה לארה"ב. הוא טען, כי לפני השואה ראה בהיגה מכתבים מבעל "חוות דעת" ומהמר"ן חיות הדנים בעניינים שונים הקשורים לגאולה וישוב ארץ־ישראל. בלוך טען כי העתיק את נוסח שני המכתבים, המכריעים שבזמן הזה אין מצוה לעלות לארץ־ישראל.

עוד בתש"ב ותש"ג פורסמו מאמרים שערערו את אמיתות המיצאותם של מכתבים מהנ"ל ברוח טענת הסופר "היצידתי" בלוך. ב"משמרת ומתמרת" של "נטורי קרתא" הופיעו במשך שנים, החל הגיליון יא שבט תשט"ו, במסגרת הסדרה "קול תוצב להבות אש – קול גדולי ישראל נגד הציונות" מכתבים שכנכתבו, כביכול, על־ידי גדולי רבני ישראל, שדנים בעניין הגאולה והשבועות שבמסכת כתובות, ישוב ארץ־ישראל ועוד עניינים.

חקירה קצרה העלתה שהיה זה מיודענו בלוך שסיפק את המכתבים למערכת הנ"ל. בלוך לא התרגש במיוחד מהפרסומים שביקשו לערער את אמינותו והוא פרסם את המכתבים בספר בן שלושה כרכים (!) הנושא את השם "דובב שפתי ישנים". הספרים הללו מכילים מאות מכתבים, בעניני ארץ־ישראל שיוחסו על־ידי בלוך לגאוני ורבני ישראל. החיבור המרכזי של המכתבים, לטענת בלוך, הם העתק נאמן למקור מהאוסף שמצא בווינה לפני השואה. בלוך הסביר כי המכתבים כבר היו שוכני עפר כאשר בלוך פירסם את כתביו, לא נותר אלא לסמוך על מיז על בלוך! הרב אברהם ויים מאשים כי בלוך לא רק שזייף את המכתבים פשוטו כמשמעו, אלא שהמכתבים מכילים במסוה של קנאות גם רבדי כפירה ממש.

לא נכנס כאן לפלפולים ההלכתיים ההופכים את טיעוניו של בלוך התורה הזה ללעג וקלס, אלא רק לשני זיופים נחמדים שהרב ויים תופף אותם כמסיד הכרזים מכוח החלב...

בספר "דובב שפתי ישנים" מביא מיודענו בלוך מכתב שנכתב כביכול על־ידי האדמו"ר רבי ישכר דב מבעלז זצ"ל לאמור: "ואני שמתי לבי לדברי המכילתא פרק יב', שכל הגזירות והתורבות שהיו לישראל, לא היו, כי אם על־ידי פריקת ישראל עול מלכי אומות העולם". ובמכתב שנכתב בכיכול בידי הרב אליעזר אריאדכך, אב"ד רולנשטיף כתוב ש"חזל הראו לנו נתיב נגד שטות כאלו, במכילתא פרק יב', שכל הגזירות והתורבות שהיו לישראל, לא היו, כי אם על־ידי פריקת ישראל עול מלכי אוה"ע". מכילתא ממש, חיפש הרב ויים וחיפש הפך והפך ופסק: "אין במכילתא מאמר כזה או מאמר שדומה לו! בלוך פיברק לא רק מכתבים של גדולי־ישראל אלא גם מאמרי חזל!!!"

שערוריה בסאסמר. כאן – מבניתו של הרבי מסאסמר מוקפת בחסידיו. האם הזעקו עיר נוכל?

בכמה מהמכתבים שב"דובב שפתי ישנים" של אותו מיודענו משה חיים אפרים בלוך ישנה התייחסות למכתב או הסכמה של בעלי ה"אבני נזר" שנרפס בספר "שיבת ציון" (קובץ מכתבים של גדולי ישראל בשבח שוב ארץ־ישראל). כותב בלוך בשם בעל ה"אבני נזר": "היות מכתבים והסכמות נרפסו ממני בקובץ שלום ירושלים ובקובץ שיבת ציון וכו'" ובמכתב אחר שבלוך מיחסו לרבי דוד פרידמן מקרלין ישנה התייחסות לספר "שיבת ציון" ובתוך הדברים כתוב: "הרבה רבנים ובראשם הגה"צ ר' אברהם מסוכאטשאו (שהוא בעל "אבני נזר") יצאו במכתבי ערעור ומחאה על ספרסם אברהם יעקב סלונצקי (מחבר הספר "שיבת ציון" ש.ס.) את מכתביהם וכו'".

עיין בספר "שיבת ציון" מוכיח כי במקרה זה הגדיל אותו בלוך עשות: אין ב"שיבת ציון" שום מכתב או הסכמה מבעל ה"אבני־נזר" (ואדמו"ר מסוכצ'וב) וממילא, כותב הרב ויים, לא יתכן לומר שה"אבני נזר" מחה על פרסום דבריו בספר הנ"ל.

אלא שכאן באה ה"פינקה": טלפנתי לידידי במתנה הגדרי" של בעלז וביקשתי ממנו לשוחח עם הרב אברהם ויים, כדי לברכו על עבודתו המבורכת, שכן, אמר החכם מכל האדם: "אל תמנע טוב מבעליו". ואו הוסבר לי, כי אין כוזה הרב אברהם ויים ומרובר בשם שאול. וכל־כך למה? מחבר סידרות המאמרים חושש לעורר ולהכיירו את תגובת "חצר" מאסמר כאשר הדברים אינם נראים בעיניהם.

בימים אלה קיבלו במערכת השבועון טלפון מניו־יורק ושאלו בעריצות: הרי האדמו"ר מבעלז שומר לבקר באה"ב אחרי פסח, אז למה לכם המאמרים הללו... עודך "המתנה הקדרי", הרב ישראל אייכלר הסבירה, כי אין מדובר ח"ו בהשמצות אלא בבירור ענייני. הנה לכם גם לחצר בעלז יש את הסלמן רושדי שלה. מישהו מתגרה לשמור עליו?